

Barraca 2 de Casajoana

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Sud-est de la Morella
Alçada: 407

Coordenades:

Latitud: 41.65106
Longitud: 1.9244
UTM Est (X): 410436
UTM Nord (Y): 4611594

Classificació

Número de fitxa: 08179 - 180
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del Vallès Occidental
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08178A002000080000OP
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 16/03/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al sud-est de la Morella, en el vessant hidrogràfic dret del torrent de Casajoana. L'accés es fa pel camí de Casajoana que puja per l'obaga de Serra Gallina, un cop deixat enrere el trencall a mà esquerra de la Font del Càntir. Es tracta d'una construcció aèria aïllada, construïda en un extrem de feixa, aprofitant el pendent natural del terreny situada damunt del marge just abans d'un revolt que fa el camí. És de planta circular; el seu interior mesura dos metres de diàmetre. Està feta de pedra irregular, però algunes d'elles han estat desbastades per utilitzar-les en la construcció dels muntants i la llinda. La porta d'accés està orientada al sud-oest. Els muntants estan inclinats; mesura 1,30 m d'alçada per 0,70 m d'amplada màxima a l'exterior, i 0,60 m d'amplada màxima a l'interior. Té una sola llinda, plana. Els murs tenen un gruix de 0,55 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades amb una alçada màxima de 2,33 metres, mentre que l'alçada del voladís (mesura presa al davant de la porta) fa 2,10 m. Conserva el recobriment de terra de la coberta amb substrat herbaci i sèdums. A l'interior, a mà esquerra, conserva un tinell o cocó, situat arran de terra, amb la llinda semicircular invertida; mesura 0,62 m d'amplada per 0,62 m d'alçada per 0,56 m de fons aproximadament. Té una espitllera orientada cap a sud-est que permet l'entrada de llum i ventilació de l'habitable.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 3309.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat. RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans. RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres. SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43. SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa. SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52. SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

